

אות כ - פסחים פרק ז

משנה א

ביצד צולין את הפסח, מביאין שפוד של רמון, תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו, ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, כמין בשול הוא זה, אלא תולין חוצה לו:

נקובתו - מקום הוצאת הרעי שבבהמה, ונותן את כרעיו - רגליו ואת בני מעיו [האברים הפנימיים] לתוכו - בתוך הקרבן, [לאחר שהוצאו ממנו כדי לנקותם], דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר, אם כרעיו ובני מעיו נמצאים בתוך הקרבן, כמין בשול הוא זה, שהרי אין האש נוגעת בהם, אלא הם מונחים בתוך הבהמה כמו בשר הנמצא בתוך קדירה, ומתבשלים מהם, ואלו התורה צותה שיהא הקרבן כלו 'צלי אש', אלא תולין את אותם איברים חוצה לו - מחוץ לקרבן, מבחוץ, על השפוד, וכך כל הקרבן נעשה 'צלי אש'.

נאמר בתורה בענין אכילת קרבן הפסח 'אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרביו'. משנתנו מבארת כיצד מקימים מצוה זו: ביצד צולין את קרבן הפסח, מביאין שפוד של עץ רמון, [אך אין מביאים שפוד של עץ אחר, כיון שעצים אחרים מפרישים מים כשהם מתחממים, והרי זה כעין 'בשול', וכן אין מביאים שפוד ממתכת כיון שהוא מתחמם מאד, והוא עצמו צולה את הקרבן מבפנים, ואין זה 'צלי אש' אלא 'צלי מתכת'], ואת אותו שפוד של רמון תוחבו מתוך פיו של הקרבן ועד שיוצא מבית

משנה ב

אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האסקלא. אומר רבי צדוק, מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסקלא. נגע בחרסו של תנור, יקלוף את מקומו. נטף מרטבו על החרס וחזר עליו, יטול את מקומו. נטף מרטבו על הסלת, יקמוץ את מקומו:

ה'אסקלא' מנקבת, והרי היא כמין רשת של מתכת, מתר לצלות עליה את הפסח, ובענין זה אמר רבי צדוק, מעשה היה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסקלא, וכונתו היתה לאסקלא מנקבת, שמתר לצלות עליה את הפסח.

משנתנו ממשיכה לדון באפן צלית הפסח: אין צולין את קרבן הפסח, לא על השפוד של מתכת, ולא על האסקלא - כמין טס של מתכת שמניחים עליו את הבשר, כיון שהמתכת מתחממת באש וצולה את הבשר, והרי זה 'צלי מתכת' ולא 'צלי אש'. אמנם אם

הֵרֵטֵב עָלָיו - עַל הַקֶּרֶבֶן, נִמְצָא שֶׁנִּבְלַע בְּאוֹתוֹ מְקוֹם רֵטֵב הָאֲסוּר בְּאֲכִילָה, אֵין דֵּי בְּקִלּוֹף אוֹתוֹ מְקוֹם, אֶלָּא יְטוּל אֶת מְקוֹמוֹ בְּשַׁעוֹר עֲבִי אֶצְבַּע. אִם נָטַף מֵרֵטֵבוֹ שֶׁל הַקֶּרֶבֶן עַל הַסֵּלֶת הַרוֹתְחַת, נִמְצָא שֶׁנִּצְלָה אוֹתוֹ רֵטֵב מִחֵם הַסֵּלֶת, וְנִאֲסַר בְּאֲכִילָה, יִקְמוּז אֶת מְקוֹמוֹ, וְיִשְׂרָפְנוּ כְּדֵין קְדָשִׁים שֶׁנִּפְסְלוּ.

דֵּין נוֹסֵף, אִם נָגַע בְּשׂר הַפֶּסֶח בְּחֶרְסוֹ שֶׁל הַתְּנוּרָה, נִמְצָא שֶׁאוֹתוֹ מְקוֹם נִצְלָה מִחֵם הַחֶרֶס וְלֹא מִחֵם הָאֵשׁ, וְנִאֲסַר בְּאֲכִילָה, יִקְלוֹף אֶת מְקוֹמוֹ שֶׁנִּגַּע בְּחֶרֶס, וְשָׂאֵר הַבְּשָׂר מִתֵּר בְּאֲכִילָה.

אִם נָטַף מֵרֵטֵבוֹ שֶׁל קֶרֶבֶן הַפֶּסֶח עַל הַחֶרֶס שֶׁל הַתְּנוּרָה, וְהָרִי אוֹתוֹ רֵטֵב אֲסוּר בְּאֲכִילָה, וְחֹזֵר

משנה ג

סָכוּ בְּשֶׁמֶן תְּרוּמָה, אִם חֲבוּרָת בְּהֵנִים, יֹאכְלוּ. אִם יִשְׂרָאֵל, אִם חֵי הוּא, יְדִיחֵנוּ. וְאִם צָלִי הוּא, יִקְלוֹף אֶת הַחִיצוֹן. סָכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי, לֹא יַעֲשִׂנוּ דָמִים עַל בְּנֵי חֲבוּרָה, שְׂאִין פּוֹדֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם:

כָּל הַחֵלֶק הַחִיצוֹן, שֶׁהָרִי סָף אֶת כָּל הַקֶּרֶבֶן בְּשֶׁמֶן זֶה, הָאֲסוּר בְּאֲכִילָה. אִם סָכוּ לְקֶרֶבֶן הַפֶּסֶח בְּשֶׁמֶן שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי, שֶׁהוּא מִתֵּר בְּאֲכִילָה לְכָל אָדָם, וְהַבְּעָלִים שֶׁל הַשֶּׁמֶן הוּא אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה, לֹא יַעֲשִׂנוּ דָמִים עַל בְּנֵי חֲבוּרָה - אֵינוֹ יָכוֹל לְטוּל תְּשֻׁלוֹם מִשָּׂאֵר בְּנֵי הַחֲבוּרָה תְּמוּרָת הַשֶּׁמֶן שֶׁהֵם נִהְנִים מִמֶּנּוּ, כִּיּוֹן שְׂאִין פּוֹדֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם, וְנִטִּילַת מְמוֹן תְּמוּרָת הַשֶּׁמֶן נִחְשָׁבַת כְּמִכִּירְתוֹ, וְאֲסוּרוֹ חֻקִּים לְמַכֵּר מַעֲשֵׂר שְׁנִי, גְּזִירָה מִשּׁוֹם פְּדִיָּה הָאֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה בִירוּשָׁלַיִם.

מִשְׁנַתְּנוּ מִבִּיאָה דֵּינִים נוֹסְפִים בְּעִנְיַן צָלִית קֶרֶבֶן הַפֶּסֶח: סָכוּ - אִם סָף אֶת קֶרֶבֶן הַפֶּסֶח בְּשֶׁמֶן תְּרוּמָה, בֵּין אִם עָשָׂה כֵּן קִדְּם הַצְּלִיָּה וּבֵין אִם עָשָׂה כֵּן לְאַחַר הַצְּלִיָּה, אִם הִמְנוּיִים עַל הַקֶּרֶבֶן הֵם חֲבוּרָת בְּהֵנִים, שֶׁמִּתֵּר לָהֶם לֶאֱכֹל שֶׁמֶן תְּרוּמָה, יֹאכְלוּ, וְאֵין בְּכַף אֲסוּר. אִךְ אִם הִמְנוּיִים עַל קֶרֶבֶן הַפֶּסֶח הֵם יִשְׂרָאֵל, וְאֲסוּר לָהֶם לֶאֱכֹל שֶׁמֶן תְּרוּמָה, אִם עֲדִין חֵי הוּא הַקֶּרֶבֶן, כְּלוּמַר, שֶׁלֹּא נִצְלָה עֲדִין, יְדִיחֵנוּ - יִשְׂטַף אֶת הַשֶּׁמֶן מֵעַל הַקֶּרֶבֶן, וְיִצְלָנוּ. וְאִם כָּבֵר צָלִי הוּא, וְנִבְלַע בּוֹ שֶׁמֶן הַתְּרוּמָה, יִקְלוֹף אֶת

משנה ד

חֲמִשָּׁה דְּבָרִים בָּאֵין בְּטֻמְאָה וְאֵינֶן נֹאכְלִין בְּטֻמְאָה, הָעֹמֵר, וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְזִבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר, וְשְׂעִירֵי רְאִשֵׁי הַדָּשִׁים. הַפֶּסֶח שֶׁבָּא בְּטֻמְאָה, נֹאכְל בְּטֻמְאָה, שֶׁלֹּא בָּא מִתְחַלְתּוֹ אֶלָּא לְאֲכִילָה:

וְאֵלוֹ הֵן: א. קֶרֶבֶן הָעֹמֵר, וְהוּא מִנְחַת שְׁעוּרִים הַקֶּרֶבֶה מִמִּחְרַת יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח. ב. וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם, הַקֶּרֶבִים בְּחֹג הַשְּׁבֻעוֹת. ג. וְלֶחֶם הַפָּנִים, הָעֲשׂוּי כָּל שְׁבֶת וּמוֹנָח עַל הַשְּׁלַחֵן כָּל יְמוֹת הַשְּׁבֻעָה. ד. וְזִבְחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר, וְהֵם

מִשְׁנַתְּנוּ מִבְּאֲרַת אֶת דֵּין קֶרֶבֶן הַפֶּסֶח שֶׁמִּקְרָב בְּטֻמְאָה, וְאֵגֵב כֶּף מִבִּיאָה אֶת דֵּינֵם שֶׁל דְּבָרִים נוֹסְפִים הַקֶּרֶבִים בְּטֻמְאָה: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הֵם שֶׁבָּאֵין בְּטֻמְאָה - מִתֵּר לָהֶם לֶאֱכֹל כְּשֶׁרֵכַח הַצְּבוּר טְמֵאִים, וְאֵף עַל פִּי כֵּן אֵינֶן נֹאכְלִין בְּטֻמְאָה,

הפכשים המקרבים בחג השבועות. ה. ושעירי ראשי חדשים. אבל הפסח שבא בטמאה - שמקרב בזמן שרב הצבור טמאים, נאכל

בטמאה, והטעם לכך, כיון שלא בא - לא הקרב מתחלתו אלא לשם אכילה, שהרי זו עקר מצותו, שנאמר איש לפי אכלו תכסו על השה.

משנה ה

נטמא הבשר והחלב קיים, אינו זורק את הדם. נטמא החלב והבשר קיים, זורק את הדם. ובמקדשין אינו כן, אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים, זורק את הדם:

משנתנו דנה בקרבן פסח שנטמא בחלקו, כיצד נוהגים בו: אם נטמא הבשר של קרבן הפסח, והחלב הצריך להקרב על גבי המזבח עדין קיים, אינו זורק את הדם, כיון שעקר הקרבת קרבן הפסח הוא כדי לאכול את בשרו, וכיון שהבשר טמא ואי אפשר לאכול, אין זורקים את דמו. אם נטמא החלב, והבשר קיים, אף שאי אפשר להקטיר את החלב על המזבח, זורק את הדם

על המזבח, כדי להתיר את הבשר באכילה. מוסיפה המשנה, ובמקדשין - ובשאר קרבנות אינו כן, אלא אף על פי שנטמא הבשר, והחלב קיים, זורק את הדם, כדי להתיר את הקרבת החלב על גבי המזבח, שבשאר הקרבנות עקר ההקרבה היא כדי להקטיר את החלבים על גבי המזבח, ולכן אף שהבשר טמא ואי אפשר לאכול, זורקים את הדם.

משנה ו

נטמא הקהל או רבו, או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים, יעשה בטמאה. נטמא מעוט הקהל, הטהורין עושין את השני:

משנתנו מבארת מתי מתר לטמאים להקריב את קרבן הפסח בזמנו, ומתי הם נדחים לפסח שני: אם נטמא כל הקהל - כל עם ישראל, או רבו, או שהיו כל הכהנים טמאים ואף שהקהל

טהורים, יעשה - יקרבו קרבנות הפסח בטמאה. אבל אם נטמא רק מעוט הקהל, הטהורין, שהם הרב, עושין את הפסח הראשון, והטמאין, שהם המעוט, עושין את הפסח השני.

משנה ז

הפסח שזנרק דמו, ואחר כך נודע שהוא טמא, הציץ מרצה. נטמא הגוף, אין הציץ מרצה, מפני שאמרו, הנזיר ועושה פסח, הציץ מרצה על טמאת הדם, ואין הציץ מרצה על טמאת הגוף. נטמא טמאת התהום, הציץ מרצה:

בגדי הפהן הגדול מרצים - מפיסים, מכפרים] מקדש וקדשיו. משנתנו מבארת מתי רצוי על חטאים שונים. הציץ מרצה על טמאת

כראוי, ומתי חייבים להביא קרבן אחר. קרבן הפסח, שפבר נזרק דמו על המזבח, ואחר כך נודע שהוא - הדם או הקרבן עצמו, היה טמא, הציץ מרצה על חטא זה, ופטור בעל הקרבן מלהקריב פסח שני [אמנם הקרבן עצמו אסור באכילה]. אך אם לאחר זריקת הדם נטמא הגוף - נודע שבעל הקרבן עצמו היה טמא בטמאת מת, אין הציץ מרצה, וחיב בפסח שני. מפני שפך אמרו חכמים, הנזיר שמביא את קרבנותיו לאחר שנטהר מטמאתו, ועושה -

מקריב הפסח, שארעה להם טמאה, הציץ מרצה על טמאת הדם, שאם לאחר הזריקה התברר שהיה הדם טמא, יצאו ידי חובה, והציץ מרצה על כך, ואין הציץ מרצה על טמאת הגוף, ולכן אם נודע שהיה הנזיר או בעל קרבן הפסח טמאים, חייבים להביא קרבן אחר. אולם, אם נטמא הנזיר או עושה הפסח בטמאת התהום, כלומר, בטמאת מת ששום אדם לא ידע עליה מעולם, הציץ מרצה, ואינו חיב להביא קרבן אחר.

משנה ח

נטמא שלם או רבו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה. נטמא מעוטו, והנותר, שורפין אותו בתצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן. הציקנין שורפין אותו לפני הבירה בשביל להנות מעצי המערכה:

מעוטו של הקרבן, וכן בשר הפסח הטהור הנותר עד הבקר, שורפין אותו הבעלים בתצרותיהן או על גגותיהן, מעצי עצמן. הציקנין - הקמצינים, שרוצים לחסך את דמי העצים, שורפין אותו - אף את המעוט שנטמא או את הנותר לפני הבירה, בשביל להנות מעצי המערכה.

נטמא קרבן הפסח שלם, או רבו של הקרבן, שורפין אותו לפני הבירה - לפני בית המקדש, כדי שיתבייש בעל הקרבן על כך שלא נזהר בקרבנו שלא יטמא, וכדי שלהבא יזהרו הכל בקרבנותיהם, ושורפו מעצי המערכה של בית המקדש, כדי שלא לבייש את מי שאין לו עצים לשרוף. אבל אם נטמא רק

משנה ט

הפסח שיצא או שנטמא, ישרף מיד. נטמאו הבעלים או שמתו, תעבר צורתו וישרף בששה עשר. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף זה ישרף מיד, לפי שאין לו אוכלין:

עשר בניסן, ממחרת יום טוב ראשון של פסח. רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף זה, אם נטמאו בעליו או שמתו קדם זריקת הדם, ישרף מיד בי"ד ניסן, לפי שאין לו אוכלין, כלומר, שמעולם לא היה הקרבן ראוי לאכילה, והרי זה כאלו נטמא גוף הקרבן, ששורפים אותו מיד.

קרבן הפסח שיצא חוץ לירושלים, או שנטמא, ישרף מיד בי"ד ניסן [אך בט"ו אסור לשרפו, שאין שורפים קדשים ביום טוב]. אך אם נטמאו הבעלים של הקרבן או שמתו, תעבר צורתו - ישאירו אותו עד למחרת, שהיה 'נותר' החיב בשרפה, וישרף בששה

משנה י

הַעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִין, וְהַנּוֹתֵר, יִשְׂרְפוּ בְשֵׁשׁ עֶשֶׂר. חָל שֵׁשׁ עֶשֶׂר לְהִיּוֹת
בַּשַּׁבָּת, יִשְׂרְפוּ בַשְּׁבַעַה עֶשֶׂר, לְפִי שְׂאִינָן דּוֹחִין לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת
יוֹם טוֹב:

וְהַנּוֹתֵר – בְּשֵׁר קֶרְבֵן הַפֶּסַח שֶׁלֹּא אֶכְלוּהוּ וְנִשְׂאָר
עַד הַבֶּקֶר, יִשְׂרְפוּ בְשֵׁשׁ עֶשֶׂר בְּנִיטָן, מִמְחֶרֶת
יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב עֲצֻמוֹ
אֲסוּר לְשׁוֹרְפָם. וְאִם חָל שֵׁשׁ עֶשֶׂר בְּנִיטָן
לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, וְאֲסוּר לְשׁוֹרְפָם, יִשְׂרְפוּ לְמַחֶרֶת,
בַּשְּׁבַעַה עֶשֶׂר בְּנִיטָן, לְפִי שְׂאִינָן דּוֹחִין לֹא אֶת
הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב, וְאִף שֶׁשְׂרַפְתָּ קֶדְשִׁים
שֶׁנִּפְסְלוּ זֶה מִצֻּוֹת עֲשֵׂה, הֲרִי אֲסוּר שְׂרַפָה בְּיוֹם
טוֹב הוּא גַם 'עֲשֵׂה' וְגַם 'לֹא תַעֲשֵׂה', וְאִין מִצֻּוֹת
עֲשֵׂה דּוֹחָה מִצֻּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה.

נֶאֱמַר בַּפֶּסוֹק לְגַבִּי קֶרְבֵן הַפֶּסַח, 'לֹא תוֹתִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר בְּאֵשׁ
תִּשְׂרְפוּ', מִשְׁנַתְנוּ מִבְּאֵרֶת אֶת דִּינֵי שְׂרִיפַת
הַנּוֹתֵר מִקֶּרְבֵן הַפֶּסַח. הַעֲצָמוֹת שֶׁל הַקֶּרְבֵן,
שֵׁשׁ בָּהֶם מִחַ הֲרֵאוּ לְאֲכִילָה, אִךְ אִי אֶפְשָׁר
לְאוֹכְלוֹ כִּיּוֹן שְׂאֵסְרָה הַתּוֹרָה לְשַׁבֵּר אֶת עֲצָמוֹת
קֶרְבֵן הַפֶּסַח, וְהַגִּידִין, כְּגוֹן הַשֶּׁמֶן שֶׁל גִּיד הַנֶּשֶׁה,
שֶׁמֶן הַתּוֹרָה הוּא מִתֵּר בְּאֲכִילָה אִךְ חֲכָמִים
אֲסוּרוּהוּ, וְכִיּוֹן שֶׁכֶּף אִי אֶפְשָׁר לְאוֹכְלוֹ אִךְ יֵשׁ לוֹ
דִּין 'נּוֹתֵר', כִּיּוֹן שֶׁמֶן הַתּוֹרָה הוּא רֵאוּי לְאֲכִילָה,

משנה יא

כָּל הַנֶּאֱכָל בְּשׁוֹר הַגָּדוֹל, יֵאָכֵל בְּגִדֵי הָרֶךְ, וְרֵאשֵׁי כְּנָפִים וְהַפְּחוּסִים. הַשּׁוֹבֵר
אֶת הָעֵצִים בַּפֶּסַח הַטְּהוֹר, הֲרִי זֶה לּוֹקֵה אֲרָבָעִים. אֲבָל הַמוֹתִיר בַּטְּהוֹר
וְהַשּׁוֹבֵר בְּטָמֵא, אֵינּוּ לּוֹקֵה אֶת הָאֲרָבָעִים:

הַמִּשְׁנֵה מְבַרֶּרֶת עֵתָה בְּאֵלוֹ אֶפְנִים נֶאֱמָרוּ
אֲסוּרִים אֵלוֹ: הַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִים בַּפֶּסַח, כְּאֶשֶׁר
הַקֶּרְבֵן טְהוֹר, הֲרִי זֶה עֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֵׂה שֶׁל
שְׁבִירַת עֵצִים, וְלוֹקֵה אֲרָבָעִים. אֲבָל הַמוֹתִיר
מִן הַקֶּרְבֵן אֶפְלוֹ בַּטְּהוֹר, וְהַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִים
בְּקֶרְבֵן הַטָּמֵא, אֵינּוּ לּוֹקֵה אֶת הָאֲרָבָעִים,
וְהַטַּעַם לְכֶף, הַמוֹתִיר בַּטְּהוֹר אֵינּוּ לּוֹקֵה כִּיּוֹן
שְׂאֵמְרָה הַתּוֹרָה מֵהַתְּקוּן לְאֲסוּר זֶה, וְהֵינּוּ
לְשׁוֹרְפוֹ לְמַחֶרֶת, וְכָל 'לֹא תַעֲשֵׂה' שְׂאֵמְרָה
הַתּוֹרָה מִצֻּוֹת עֲשֵׂה בְּתַקְוָנוּ, אֵין לּוֹקִים עָלֵינוּ.
וְהַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִים בְּקֶרְבֵן טָמֵא אֵינּוּ לּוֹקֵה, כִּיּוֹן
שְׂאֵמְרָה הַתּוֹרָה לְשׁוֹן 'לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ', וְהֵינּוּ
בְּכֶשֶׁר, אֲבָל בְּקֶרְבֵן פָּסוּל, כְּגוֹן בְּטָמֵא, לֹא
נֶאֱמַר אֲסוּר זֶה.

קֶרְבֵן הַפֶּסַח נֶאֱכָל רַק עַל יְדֵי מִי שֶׁנִּמְנָה עַל כֶּף
מִתְחִלָּה, וּמִסְפֵּר הַמְּנוּיִים תְּלוּי בְּגִדֵל הַקֶּרְבֵן,
וּבְכָל מִקְרָה צְרִיף שִׁיְהִיָּה לְכָל אֶחָד מֵהַמְּנוּיִים
לְפָחוֹת שְׁעוֹר 'כְּזִית' שֶׁל בְּשֵׁר הַקֶּרְבֵן. מִשְׁנַתְנוּ
מִבְּאֵרֶת עַל אֵיזָה חֶלֶק מִבְּשֵׁר הַקֶּרְבֵן נִתֵּן
לְהַמְנוֹת: כָּל חֶלֶק בְּבֶשֶׂר הַנֶּאֱכָל אֶפְלוֹ בְּשׁוֹר
הַגָּדוֹל, יֵאָכֵל אִף בְּגִדֵי הָרֶךְ בֵּן שְׁמוֹנֵת יָמִים,
וְכְּגוֹן רֵאשֵׁי כְּנָפִים וְהַפְּחוּסִים, אֲבָל חֶלֶקִים
שְׂאִינָם רֵאוּיִים לְאֲכִילָה בְּשׁוֹר הַגָּדוֹל, מִחֲמַת
שֶׁהַתְּקָשׁוּ, אִף שֶׁבְּגִדֵי הָרֶךְ הֵם עֲדִין רַכִּים
וְרֵאוּיִים לְאֲכִילָה, אִי אֶפְשָׁר לְהַמְנוֹת עֲלֵיהֶם.

נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה בְּפֶרֶשֶׁת קֶרְבֵן הַפֶּסַח 'לֹא תוֹתִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר בְּאֵשׁ
תִּשְׂרְפוּ', וְכֵן נֶאֱמַר 'וְעֵצִים לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ',

משנה יב

אבר שיצא מקצתו, חותך עד שמגיע לעצם, וקולף עד שמגיע לפרק, וחותר. ובמקדשין קוצץ בקופיץ, שאין בו משום שבירת העצם. מן האגף ולפנים בלפנים, מן האגף ולחוץ בלחוץ. החלונות, ועובי החומה, בלפנים:

לפי שבאותו קרבן, שאינו קרבן פסח, אין בו משום אסור שבירת העצם.

פסול 'יוצא' שיך בכל קרבן היוצא מהמקום שהוא מתר באכילה, יש קרבנות הנאכלים רק בעזרה של בית המקדש, ויש שנאכלים בכל ירושלים. משנתנו מבארת עתה את דין הקרבן הנמצא בחלל הפתח [של העזרה או של חומת ירושלים], האם הוא נפסל ב'יוצא': מן האגף - ממקום שהדלת מקישה על המזוזות ולפנים - ולצד פנים, הרי זה בלפנים, כיון שהדלת נחשבת כגבול של העזרה או של ירושלים, ואין הקרבן נפסל. ומן האגף ולחוץ, הרי זה בלחוץ, ונפסל הקרבן ב'יוצא'. החלונות - אם נמצא הקרבן בחלון של העזרה או של חומת ירושלים, וכן אם נמצא הקרבן על עובי החומה, של העזרה או של ירושלים, הרי זה בלפנים, והוא כשר.

קרבן הפסח הוא 'קדשים קלים' הנאכלים בכל ירושלים, ואם יצא הקרבן חוץ לירושלים, נפסל, ויש לשורפו. משנתנו דנה בקרבן שיצא רק בחלקו מחוץ לחומות ירושלים. אבר של קרבן הפסח, שיצא מקצתו מחוץ לחומת ירושלים, חותר את בשר האבר עד שמגיע לעצם, אבל כשמגיע לעצם אינו ממשיך לחתך שהרי נאמר בתורה 'ועצם לא תשברו בו', וקולף את הבשר שלא יצא החוצה עד שמגיע לפרק, שם מתחברת העצם עם עצם אחרת, וחותר את מקום הפרק, ומשליך את כל העצם עם הבשר שיצא מחוץ לחומה ונאסר באכילה, ואוכל את הבשר שלא יצא החוצה. ואלו במקדשין - בשר קרבנות, אם יצא חלק מהאבר חוץ למקומו, קוצץ בקופיץ - חותר את כל אותו מקום, הבשר והעצם יחד, בספין של קצבים,

משנה יג

שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד, אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, והמתחם באמצע. וכשהשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל. והפלה, הופכת פניה ואוכלת:

פסח אחד, שהיו אוכלות את הקרבן בבית אחד, כל חבורה בפני עצמה, אינם צריכים להראות עצמם כאלו הם חבורה אחת, אלא אלו הופכין - רשאים להפוך את פניהם הילך - לצד זה ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם

משנתנו דנה בשני דינים שנאמרו באפן אכילת הפסח: א. מתר לאכול קרבן אחד בשתי חבורות, ובשני בתים שונים. ב. אסור לאדם אחד לאכול את הפסח בשתי חבורות. שתי חבורות של בני אדם המנויים על קרבן

הילך - לצד האחר ואוכלין, כיון שמתר
לאכול את הקרבן אפלו בשני בתים שונים,
והמתם של המים החמים יכול להיות מנח
באמצע, כדי שיהיה נח לשתי החבורות
להשתמש בו, ואף שהוא מפסיק בין שתי
החבורות אין בכך כל חשש, וכמו שהתבאר.
ובשהשמש, האוכל עם בני החבורה האחת,
עומד למזוג לבני החבורה השנייה, קופץ את
פיו ואינו בולע אפלו את האכל שבתוך פיו,
את הדבר.

כיון שאסור לו לאכול יחד עם בני חבורה
אחרת, ומחזיר את פניו לכוון בני חבורתו,
שיראו שאינו אוכל עם בני החבורה השנייה,
ולא יחשדוהו, עד שמגיע אצל חבורתו,
ואוכל. והפלה, שהיא מתבישת לאכול עם
כלם, הופכת פניה לצד אחר, ואוכלת, ואף
שנראה הדבר כאילו היא נפרדת מבני
חבורתה, מפל מקום מפני בושטה התירו לה